В. Я. Пархута

Беларуская мова без памылак

2 клас

Адказы

Мінск
«Аверсэв»
2020

Урок 1. Вывучаем беларускую мову

Правяраю сябе

1. [ч], [ч’], [р], [р’], [г], [г’], [дж], [дз’], [ў], [ц], [ц’]
2. [+] рэчка [ ] карета [+] дождж [+] воўк [ ] писал
   [ ] речка [+] карэта [ ] дождь [ ] волк [+] пісаў
3. бусел бяроза ручай рэпа чмель

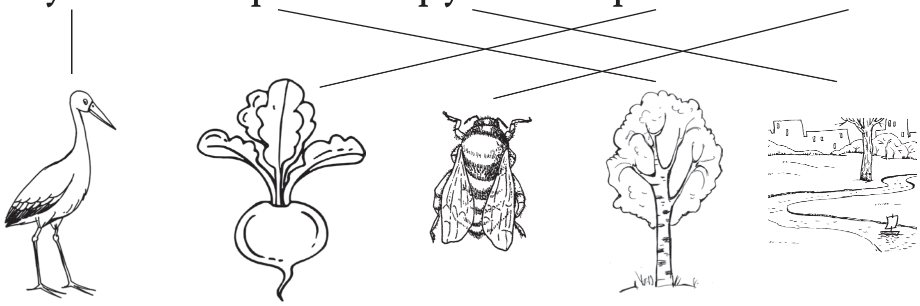

Працую над памылкамі

1. Чытанне слоў з правільным вымаўленнем гукаў ацэньваецца ў парах.
2. Мая (Родина, Радзіма) — Беларусь. Тут (жывуць, живут) мае самыя блізкія і дарагія (люди, людзі). Мы (говорим, гаворым) па-беларуску.
3. На агародзе вырасла *рэпа*. Каля лесу расце *бяроза*. Па балоце ходзіць *бусел*. На кветку сеў *чмель*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Дзе ма**ц**і нара**дз**іла, — што ма**ц**і родная.
Няма сма**ч**нейшай ва**дзіц**ы, — там і ра**дз**іма.
Ра**дз**іма любая — як з роднай крыні**ц**ы.

Урокі 2 — 3. Гук [і], літары *І*, *і*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што гук [і] ў беларускай мове абазначаецца літарамі ***І***, ***і***.
2. Агуркі, бурачкі, памідоры.
3. У агародзе расце *агаро́дніна*.
   У садзе расце *садавіна́*.

Працую над памылкамі

1. Лясы, палі, азёры, рэкі, гарады, вёскі — гэта мая Радзіма.
2. Суніцы, маліны, чарніцы.
3. На градцы выраслі *буракі*.
   На яблыні вісяць *яблыкі*.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Заданне для разумнікаў і разумніц

Ніткі, кніга, іголка, ліст.

Урок 4. Апостраф (’)

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што апостраф — не *літара*. На месцы апострафа вымаўляецца гук [***й’***].
2. Літары, паміж якімі стаіць апостраф, пры пісьме не злучаюцца.
3. Па двары скачуць шустрыя *вераб’і*.

Працую над памылкамі

1. Салаўі, вераб’і, гульня, сям’я, кап’ё, зайка, з’ява.
2. Гадзіннік. (*П’е, б’е*)
3. Дождж — гэта *з’ява* прыроды.
   Заўтра будзе добрае *надвор’е*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Былінка і верабей

Пайшла доўбня валоў **біць** — і цяпер *б’е*.
Пайшлі валы ваду **піць** — і цяпер *п’юць*.
Пайшлі стральцы ваўкоў **біць** — і цяпер *б’юць*.

Урокі 5 – 6. Гукі [г], [г’], літары *Г, г*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што гукі [г], [г’] у беларускай і рускай мовах вымаўляюцца *па-рознаму*, але на пісьме абазначаюцца *аднолькава*.
2. Чытанне верша з правільным вымаўленнем гукаў [г] і [г’] ацэньваецца ў парах.
3. герань вяргіня гарлачык гарыцвет

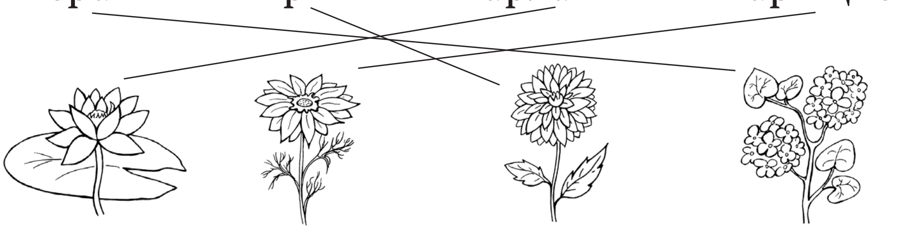

Працую над памылкамі

1. Глобус, герб, герой, гаворка,
   гром, гітара, галасы,

Спампавана з сайта www.aversev.by

Грыша, Глеб, Генадзь, Галінка,
ганак, градка, гарбузы.

2. Гэты грэбень ля касы
Грабе траўку-валасы. (*Граблі*)

3. гарбата   грак   гузік   гронка

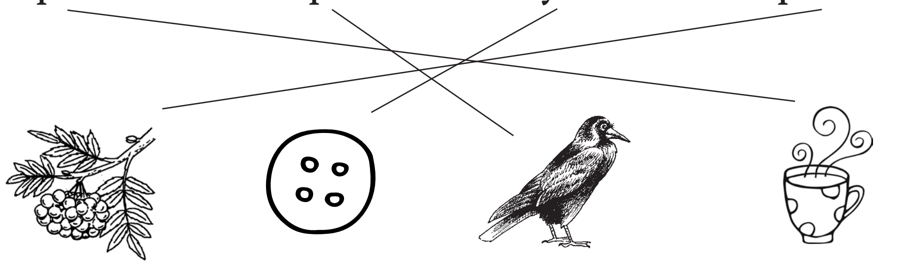

Заданне для разумнікаў і разумніц

Наградцы вырас *гарбуз*.
Высока ў небе ляцелі *гусі*.
Каця сама прышыла *гузік*.

Урокі 7—9. Гук [ч], літары *Ч, ч*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што гук [ч] у беларускай мове заўсёды вымаўляецца *цвёрда*.
2. Чытанне скорагаворкі з правільным вымаўленнем гука [ч] ацэньваецца ў парах.
3. чабор   чаравікі   пчала   чарніцы   чарапаха

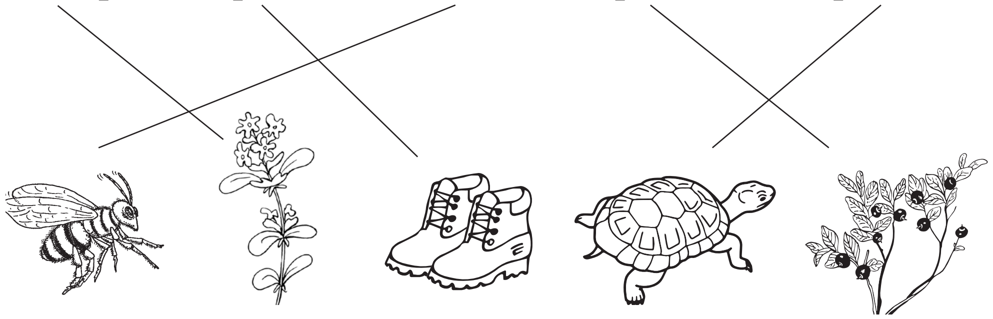

Працую над памылкамі

1. Авечка

Мы вядзём паіць на рэчку
Кучаравую авечку.
Пі, авечачка, ваду
І вяртайся ў чараду.

2. Чытанне верша з правільным вымаўленнем гука [ч] ацэньваецца ў парах.

Спампавана з сайта www.aversev.by

3. Ганна збірае ў лесе *чарніцы*.
Прыемна пахне *чабор*.
З кветкі збірае мёд *пчала*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

У клетцы спявае *шчыгол*.
У рацэ жыве *шчупак*.
Каля бу́дкі бегае *шчаня*.

Урокі 10—11. Гук [ў] і яго абазначэнне на пісьме

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што гук [ў] на пісьме абазначаецца літарай **ў**.
2. Адгадка: *кніга*. Чытанне загадкі з правільным вымаўленнем гука [ў] ацэньваецца ў парах.
3. смоўж ластаўка аўсянка жаўрук

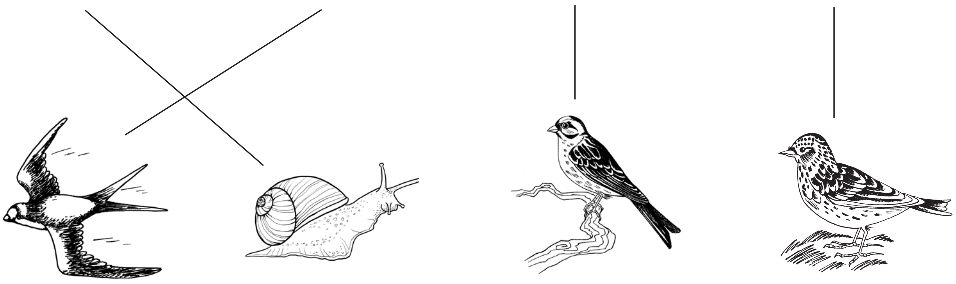

Працую над памылкамі

1. У стаўку купаўся,
Ды сухім застаўся.
І пайшоў, гарласты,
У чырвоных ластах. (*Гусак*)
2. Сёння досвіткам Аўсей
Злавіў аўсянку ў аўсе.
Быў авёс расяны ўранку —
У расе ўся аўсянка.
3. Першымі адлятаюць у вырай *ластаўкі*.
Жаўрук будуе гняздо ў траве.
Аўсянка любіць зерне аўса.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Як жывёлы на сход збіраліся

Заяц *прыскакаў*. Вуж *прыпоўз*.
Бусел *прыляцеў*. Бабёр *прыплыў*.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Урокі 12—13. Гук [ц’], літары *Ц*, *ц*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што ў беларускай мове ёсць мяккі гук [ц’]. На пісьме ён абазначаецца літарамі ***Ц***, ***ц***.
2. Чытанне верша з правільным вымаўленнем гука [ц’] ацэньваецца ў парах.
3. Там радзіма, дзе *маці* нарадзіла.
   Дзядзька не *бацька*, а *цётка* не матка.

Працую над памылкамі

1. Я бягу, і ён бяжыць.
   Я стаю, і ён стаіць.
   Я іду, і ён ідзе,
   Аж пакуль не згасне дзень. (*Цень*)
2. Цэбар ставілі ў цяпло —
   Цеста ў цэбары расло.
   Цераз бераг, цераз край
   Уцякло ў каравай.
3. Бабуля замясіла *цеста*.
   У кошкі мале́нькія *кацяняты*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Яе ні ўбачыць, ні пачуць
Нідзе, нікому анічуць.
Яна між нас штодзень бывае,
А загаворыце — знікае. (*Цішыня*)

Урокі 14—15. Гук [р], літары *Р*, *р*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што ў беларускай мове гук [р] заўсёды вымаўляецца *цвёрда*. На пісьме ён абазначаецца літарамі ***Р***, ***р***.
2. Чытанне скорагаворкі з правільным вымаўленнем гука [р] ацэньваецца ў парах.
3. Агарод наш вось такі:
   Бручка, рэпа, буракі,
   Кроп, салата, агуркі.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Працую над памылкамі

1. Гречка, грэчка; грыб, гриб; градка, грядка; крем, крэм.
2. Чытанне верша з правільным вымаўленнем гука [р] ацэньваецца ў парах.
3. Алеся і Марына зрабілі з рабіны пацеркі.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Рыгор і Рыта збіралі ў лесе *арэхі*.
Ігар і Марына рвалі *рабіну*.
Карына знайшла *грыбы*.

Урокі 16—17. Гук [дз'] і яго абазначэнне на пісьме

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што ў беларускай мове гук [дз'] абазначаецца літарамі ***дз***.
2. Чытанне верша з правільным вымаўленнем гука [дз'] ацэньваецца ў парах.
3. Дзед вады папіў
   са смакам
   і сказаў унуку:
   — Дзякуй!

Працую над памылкамі

1. Падзяка, нядзеля, людзі, лядзяш, дзяўчынка, халадзільнік, дзверы, тыдзень.
2. Чытанне скорагаворкі з правільным вымаўленнем гука [дз'] ацэньваецца ў парах.
3. «Будзільнік» наш сядзіць на плоце.
   Яго мы нават не заводзім. (*Певень*)

Заданне для разумнікаў і разумніц

Кракадзіл.

Урок 18. Гук [дж] і яго абазначэнне на пісьме

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што ў беларускай мове гук [дж] абазначаецца літарамі *дж*.
2. Чытанне скорагаворкі з правільным вымаўленнем гука [дж] ацэньваецца ў парах.
3. Ідзе цёплы летні *дождж*ык.
   Будзе добры *ўраджай*.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Працую над памылкамі

1. Ураджай, дажынкі, джала, жаданне, буджу, дождж.
2. Чытанне верша з правільным вымаўленнем гука [дж] ацэньваецца ў парах.
3. У пчалы ёсць *джала*.
   Увосень часта ідуць *дажджы*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Рана ў поле выязджай — будзе добры *ўраджай*.
З вялікага грому малы *дождж.*

Урок 19. Гукі мовы

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што словы складаюцца з *гукаў*. Гукі мы *чуем* і *вымаўляем*.
   У беларускай мове ёсць «асаблівыя» гукі: [г], [г’], [***дз’***], [***дж***], [***ц’***], [***ў***].
2. кіт — кот, крок — крот, байка — бабка, пень — цень, совы — соты

   кіт крок байка пень совы

   крот цень кот соты бабка
3. Пара́ — *кара́* (*нара́*, *гара́*, *зара́* і інш.), пірог — *парог*, раса — *каса* (*рака*), шоўк — *воўк*, вуха — *муха* (*вуда*), лаза — *каза* (*ваза*, *лава*, *лапа* і інш.).

Працую над памылкамі

1. [Ч]арот, смо[ў]ж, [ц’]ішыня, лебе[дз’]і, ш[ч]упак, дож[дж]ык.
2. крама — брама, мука — рука, восы — вочы, крык — крук, парта — карта

   крама мука восы крык парта

   крук вочы карта рука брама
3. Сон — *сом* (*сок*, *сын*), ножык — *вожык*, сук — *жук* (*суп*, *гук*), сініцы — *суніцы*, дым — *дом*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Мая хата — лес-*палац*,
Дзе ляжыць з травы *палас*,
Дзе на сто́лі ззяюць *зоркі*,
Дзе і сок кары не *горкі*,
Дзе магу насіць я *рогі*,
А магу скідаць пад *ногі*.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Урок 20. Абазначэнне гукаў на пісьме літарамі

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што гукі на пісьме абазначаюцца *літарамі*. Не абазначае гука літара ***ь***.
2. [дз’] [і] [в] [а] *дзіва*
   [д] [а] [л] [о] [н’] *далонь*
   [б] [у] [л’] [б] [а] *бульба*
3. Вожык — *5* гукаў, *5* літар.
   Дзяцел — *5* гукаў, *6* літар.
   Рысь — *3* гукі, *4* літары.
   Алень — *4* гукі, *5* літар.
   Мядзведзь — *6* гукаў, *9* літар.

Працую над памылкамі

1. Вось і лета сышло,
   Адспявалі калоссі,
   Цяжка нам заўважаць,
   Як з’яўляецца восень.
2. [в] [о] [с’] [э] [н’] *восень*
   [у] [р] [а] [дж] [а] [й’] *ураджай*
   [дз’] [а] [н’] [о] [к] *дзянёк*
3. Акунь, карась, лешч, лінь, шчупак, карп.

Заданне для разумнікаў і разумніц

«Малако дае карова», — напісаў на **д**ошцы Вова.
Ліза мазі папрасіла: Лізу **м**уха ўкусіла.
Закрычаў Рыгорка: — З неба ўпала **з**орка!
Горка плача Лена: — Ой, баліць **к**алена!
Не праедзем, дружа, на дарозе **л**ужа.

Урокі 21—22. Беларускі алфавіт

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што беларускі алфавіт складаецца з *32* літар.
2. Заданне правяраецца ў парах з дапамогай алфавіта на форзацы падручніка.
3. Алень, барсук, воўк, зубр, ліса, янот.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Працую над памылкамі

1. У беларускім алфавіце ёсць «асаблівая» літара **ў**, якой няма ў рускай мове.
2. К ***Л*** М Н ***О*** П ***Р*** ***С*** Т У ***Ў*** Ф ***Х***
3. Бусел, варона, верабей, грак, дзяцел, ластаўка, сарока.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Азбука-дабаўлянка

АБВ — лодка па рацэ	ілжэ
ГДДз — конь па вуліцы	плыве
ЕЁЖ — маці сыну не	ідзе
ЗІЙ — дапаможа дзеду	шаша
КЛМ — ка́шу я ахвотна	кій
НОП — мы паедзем у	страха
РСТ — я займуся	з’ем
УФХ — крыта шыферам	купэ
ЦЧШ — цэлы дзень гудзіць	Я
ЬЭЮ — кнігі я чытаць	каратэ
Я — вось вам азбука ад А да	люблю

Якіх літар не хапае ў вершы? *ў, ы*.
Якія літары лішнія? *дз*.

Урокі 23—25. Напісанне вялікай літары ў словах

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што *прозвішчы* і *імёны* людзей, *клічкі* жывёл, *назвы* краін, гарадоў, вёсак, вуліц, мораў, рэк, азёр пішуцца з *вялікай* літары.
2. У майго (С/с)ябра (М/м)ішы ёсць (С/с)абака (Р/р)экс. Міша гуляе з (Р/р)эксам каля (р/Р)акі (К/к)амышоўкі.
3. Заданне не прадугледжвае запісу аднолькавых слоў, таму правяраецца індывідуальна.

Працую над памылкамі

1. [+] імёны людзей
   [+] назвы гарадоў
   [ ] назвы жывёл
   [ ] назвы дрэў
   [ ] назвы месяцаў

Спампавана з сайта www.aversev.by

+ назвы рэк, мораў, азёр
+ назвы вуліц
+ клічкі жывёл

2. Прыпяць, ~~Рака~~, Дняпро, Нёман.
Мінск, Бабруйск, ~~Горад~~, Рагачоў.
Коля, Міша, Дзяніс, ~~Сябар~~.
3. Рака *Вілія*, горад *Полацк*, вуліца *Садовая*, возера *Свіцязь*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Геаграфічная скорагаворка
У Добрушы добра *Дашы*.
У Лепелі лепей *Аліне*.
У Сянно свавольна *Сашы*,
А ў Мар’інай Горцы — *Марыне*.

Урокі 26—27. Галосныя і зычныя гукі

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што гукі бываюць *галосныя* і *зычныя*.
2. Хочаш добра жыць, павінен працу любіць.
3. З мамай я збіраў с***у***н***і***ц***ы***,
А з бабуляю — ч***а***рн***і***ц***ы***,
Ездзіў з татам у м***а***л***і***н***ы***,
А з дзядулем — у ***а***ж***ы***н***ы***.
А сягоння мы з сястрыцай
Пойдзем разам у бр***у***сн***і***ц***ы***…

Працую над памылкамі

1. У беларускай мове *6* галосных гукаў: [***а***], [***о***], [***у***], [***і***], [***ы***], [***э***]. Астатнія гукі — *зычныя*.
2. [у], [о], ~~[й’]~~, [і], [э], [а] — *галосныя*.
[л], [м], [к], ~~[у]~~, [р], [п] — *зычныя*.
3.

бр***у***сн***і***ц***ы***

аж***ы***н***ы***

с***у***н***і***ц***ы***

ч***а***рн***і***ц***ы***

Заданне для разумнікаў і разумніц

Матуля.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Урокі 28—30. Гукі [у], [ў]. Правапіс слоў з *ў*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што літара **у** абазначае *галосны* гук, а літара **ў** — *зычны* гук. Літара **ў** пішацца пасля *галосных*.
2. Доктар

   Я на елку палячу,
   Усе галінкі палячу:
   Дзюба ў мяне доўгая,
   Буду стукаць доўга я.
3. Спявала — *спяваў*, ляцела — *ляцеў*, глядзела — *глядзеў*, села — *сеў*.

Працую над памылкамі

1. [+] **ў** пішацца пасля галосных

   [–] **ў** пішацца пасля кропкі

   [+] **ў** не пішацца пасля знакаў прыпынку

   [–] ***Ў*** пішацца ў пачатку сказа

   [+] **ў** абазначае зычны гук
2. Ён па лесе скок ды скок,
   Косіць вокам з боку **ў** бок.
   У дупле вавёрка — шчоўк,
   А яму здаецца — воўк. (*Заяц*)
3. Сябар птушак

   Аўдзей *зрабіў* для птушак кармушку. Ён *насы́паў* у яе зерня. Хлопчык *павесіў* на дрэва кавалачак сала.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Высока ў небе спявае *жаўрук*.
Ходзіць па лузе на доўгіх нагах *журавель*.
Будуе гняздо з гліны *ластаўка*.
Плавае ў возеры *гусь*.

Урокі 31—33. Склад. Падзел слоў на склады

Правяраю сябе

1. Я ведаю: колькі ў слове галосных гукаў, столькі і *складоў*.
2. Белыя сыплюцца долу крышталікі,
   Белыя крышацца хмаркі ўгары.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Сосны захутаны ў белыя шалікі.
Белая мітусь у белым бары.

3. Лі-сі-ца, ва-вёр-ка (ва-вё-рка), а-лень, ку-ні-ца, воўк.

Працую над памылкамі

1. У слове «завіруха» *4* склады, таму што ў ім *4 галосныя* гукі.
2. Мароз — *2*, мяцеліца — *4*, лёд — *1*, снег — *1*, снегапад — *3*, завея — *3*.
3. Хто што любіць?
   Заяц любіць *ка-пус-ту* (*ка-пу-сту*).
   Мядзведзь любіць *мёд*.
   Вавёрка любіць *а-рэ-хі*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Снегавік.

Урокі 34—36. Перанос слоў

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што словы пераносяцца з аднаго радка на другі па *складах*. Склад з адной літары нельга *пакідаць* на радку ці *пераносіць* на другі радок.
2. Мароз, снег, вецер, дождж, шэрань, смуга, адліга — з’явы прыроды. Агонь, вада, паветра, зямля — прыродныя стыхіі.
3. Ле/са/вік па ле/се едзе,
   Са/ні но/выя ры/пяць.
   Лес гу/дзе. Ад/ны мядз/ве/дзі (мя/дзве/дзі)
   У бяр/ло/гах (бя/рло/гах) смач/на (сма/чна) спяць.

Працую над памылкамі

1. [+] Спалучэнні літар ***дз***, ***дж***, якія абазначаюць гукі [дз’] і [дж], пры пераносе слоў не раздзяляюцца.
   [ ] Літары ***й***, ***ў***, ***ь*** пры пераносе аддзяляюцца ад папярэдняй літары.
   [+] Склад з адной літары нельга пакідаць на радку.
2. Алеся, Вера, Вольга, Гаўрусь, Глеб, Ігар, Каця, Надзя, Рая, Уладзік, Ульяна, Ядзя, Якуб, Яўген.
3. Ел/ка
   Ел/ка ў ель/ні/ку жы/ла,
   Ел/ка ў ель/ні/ку рас/ла (ра/сла).

Спампавана з сайта www.aversev.by

Ел/ку вез/лі (ве/злі) нам на свя/та
Бе/лы зай/ка і жаў/на.
Як пры/вез/лі (пры/ве/злі) ел/ку ў ха/ту —
Ста/ла ёлач/кай (ёла/чкай) яна.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Як кот шкадлівы, а як *за/яц* баязлівы.
Есць за вала, робіць за *ка/ма/ра*.
На работу — цяляты, а на яду — *ко/ні*.

Урокі 37—39. Націск

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што склад, які вымаўляецца мацней за іншыя склады, называецца *націскным*, астатнія склады — *ненаціскныя*.
2. Заданне правяраецца ў парах. Звяртаецца ўвага на правільнасць пастаноўкі націску ў словах.
3. На каля́дным стале́ ў белару́саў ёсць куцця́, ры́ба, ляма́нцы, ала́дкі, мёд, грыбы́, кісе́ль.

Працую над памылкамі

1. Стра-ва, та-лер-ка, спо-дак, лы-жка, шклян-ка, е-жа, ку-бак, ві-дэ-лец, ка-ва, кі-сель.
2. Заданне правяраецца ў парах. Звяртаецца ўвага на правільнасць пастаноўкі націску ў словах.
3. Румяны Піліп да палкі прыліп. (*Я́блык*)
Не агонь, а пячэцца. (*Крапіва́*)
Белы як снег, салодкі як мёд. (*Цу́кар*)

Заданне для разумнікаў і разумніц

Дзядуля сплёў з лазы кашы́.
Бабуля наварыла ка́шы.
У сталовай стаяць сталы́.
Мой дзядуля — ста́лы чалавек.
Надышла зімовая пара́.
Над вадой уздымалася па́ра.
Прадавец паклаў грошы ў ка́су.
Дзяўчынка запляла касу́.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Урокі 40—43. Галосныя гукі [о], [э] — [а]. Правапіс слоў з літарамі *о*, *э* — *а*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што ў беларускай мове літары ***о***, ***э*** пішуцца ў *націскных* складах. У ненаціскных складах замест іх пішацца літара ***а***.
2. По́ле — палі́, бор — бары́, звон — званы́, мост — масты́, дождж — дажджы́, го́луб — галубы́.
3. горка — г***а***ра́ — пчолы — пч***а***ла́
   норка — н***а***ра́ — козы — к***а***за́
   рэчка — р***а***ка́ — совы — с***а***ва́

Працую над памылкамі

1. ***о*** або ***а***? К***о***т — к***а***ты́, кр***о***т — кр***а***ты́.
   э або ***а***? Стр***э***хі — стр***а***ха́, р***э***кі — р***а***ка́.
2. го́лас — галасы́ — ко́сы — каса́
   жо́луд — жалуды́ — но́гі — нага́
   нос — насы́ — хвост — хвасты́
3. Жарт

   Хвошча, хвошча д***о***ждж.
   Воўк схаваўся ў хв***о***шч.
   Хвост пад хв***а***шчом,
   А сам пад д***а***жджом.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Нядба́лая каза
(З народнага)

На гары́ *каза* з *казлянятамі*,
У до́ле *воўк* з *ваўчанятамі*.
Як прыбег *воўк*, за *казу* хоп,
А *ваўчаняты* за *казляняты*.

Урокі 44—47. Правапіс слоў з літарамі *е*, *ё* — *я*

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што ў першым складзе перад націскам замест літар ***е***, ***ё*** пішацца літара ***я***. У другім, трэцім і іншых складах перад націскам, а таксама пасля націску пішацца літара ***е***.
2. Лён — ляно́к, лёд — лядо́к, снег — сняжо́к, мёд — мядо́к, пень — пянёк, цень — цянёк.

Спампавана з сайта www.aversev.by

3. Вепрукі
З лесу
Выскачыў в***я***пру́к,
А за ім —
Яго с***я***бру́к.
І пабеглі в***е***прукі́
Па сц***я***жы́нцы
Да ракі.
Ну а вы
З усіх бакоў
Размалюйце в***е***пруко́ў.

Працую над памылкамі

1. ***е*** або ***я***? Ве́рбы — в***я***рба́, е́лка — ***я***лі́на, мех — м***я***шо́к.
ё або ***я***? Вёў — в***я***ду́, нёс — н***я***су́, вёз — в***я***зу́.
е або ***я***? Па́ц***е***ркі, ве́ц***е***р, це́м***е***нь.
2. Сце́жка — сцяжы́нка, дзед — дзяду́ля, чмель — чмялі́, вёска — вяско́вы, гнёзды — гняздо́.
3. Пайшоў коўзацца к***а***ток
На р***а***чулку, на л***я***док.
Як імчаўся, на х***а***ду
Праваліўся ў в***а***ду.
Замачыў ён чаравічкі,
І касцюм, і рукавічкі.
Нетрывалы быў л***я***док,
Непаслушны быў к***а***ток...

Заданне для разумнікаў і разумніц

На в***я***сёлы наш каток
З неба падае *сняжок*.
Чырв***а***не́юць шчочкі, нос,
Іх фарбуе нам *мароз*.
У м***а***роз, завею птушкі
Нам удзячны за *кармушкі*.

Урокі 48—49. Гукі і літары. Цвёрдыя і мяккія зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што зычныя гукі бываюць *цвёрдыя* і *мяккія*. Мяккасць зычных гукаў на пісьме абазначаецца літарамі ***е***, ***ё***, ***ю***, ***я***, ***і***, ***ь***.

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. Я свой вывадак вяду
Па крынічную ваду.

Жартавалі ў лесе лісы:
— Леў з цырульні выйшаў лысы.

3. Воўк вяроўку в***і***ў,
Воўк ад крыўды в***ы***ў:
— Эх, была б вяроўка,
Не ўцякла б кароўка!

Працую над памылкамі

1. а, я, о, ё, э, е, і, ы, у, ю, й, ь
2. Ліска і Лыска
Каля лесу бегла Ліска,
А насустрач Лісцы Лыска.
Папрасіла Ліска Лыску:
— Палюляй, сусед, калыску…
Але Лыска ані блізка:
— Не люляў я лысянятак,
Што ж люляць мне лісянятак?
3. Міла мыла…
М*і*ла ўранку
Рукі **м*ы*ла**,
Біў струмень бруіста.
А пасля рашыла **М*і*ла**
Вымыць **м*ы*ла** чыста.
Мыла Міла
Мыла, мыла,
Цёрла ўвішна, шустра…
Ой, куды ж прапала **м*ы*ла**?
У далоньках — пуста!

Заданне для разумнікаў і разумніц

шчупак
карп

лінь
язь

карась
лешч

Спампавана з сайта www.aversev.by

Урокі 50—52. Зычныя гукі [д] — [дз’]

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што цвёрды гук [д] абазначаецца на пісьме літарай ***д***, а мяккі гук [дз’] — літарамі ***дз***. Пасля ***д*** пішуцца літары ***а***, ***о***, ***у***, ***э***, ***ы***, а пасля ***дз*** — літары ***е***, ***ё***, ***ю***, ***я***, ***і***, ***ь***.
2. І ***дз***яцел ведае свой ***д***ом
На ***д***рэве са старым ***д***уплом.
Калі і непага***дзь*** — ну што ж,
Не страшны ***дз***ецям снег і дождж.
Як добра ў ***дз***ятла пад крылом,
Калі такі выдатны ***д***ом!
3.

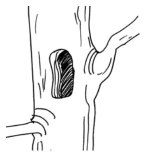
дупла

дзяцел

лебедзь

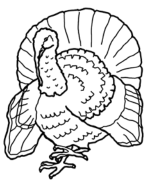
індык

Працую над памылкамі

1. э, о, а, у, ы, е, ё, я, ю, і, ь
2. У Лё***дз***і губы ў мё***дз***е.
У На***дз***і — кветкі ў са***дз***е.
Я***дз***я апранаецца па мо***дз***е.
Гена***дз***ь катаецца на лё***дз***е.
3. Радзіма, вадзіца, лядзяш, дзеці, дзякуй, ходзіць, у садзе.

Заданне для разумнікаў і разумніц

І на сушы, і ў ва***дз***е
Заднім ходам ён і***дз***е.
Хто, скажыце, той ***дз***івак?
Адгадалі? Гэта *рак*.

Урокі 53—56. Зычныя гукі [т] — [ц’]

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што цвёрды гук [т] абазначаецца на пісьме літарай ***т***, а мяккі гук [ц’] — літарай ***ц***. Пасля ***т*** пішуцца літары ***а***, ***о***, ***у***, ***э***, ***ы***, а пасля ***ц***, якая абазначае мяккі зычны гук, — літары ***е***, ***ё***, ***ю***, ***я***, ***і***, ***ь***.

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. Калыханка

А ты, ка***т***ок шэры,
У ***ц***ябе хвос***ц***ік белы.
Прыйдзі, ка***т***ок, начава***ць***
І дзі***ц***ятка калыха***ць***.

3. рот — *роцік* мост — *мосцік*
кот — *коцік* бант — *банцік*
торт — *торцік* бот — *боцік*

Працую над памылкамі

1. э, о, а, у, ы, <u>е</u>, <u>ё</u>, <u>я</u>, <u>ю</u>, <u>і</u>, <u>ь</u>
2. Гэта праўда, што на све**ц**е
Ёс**ць** яшчэ такія дзе**ц**і,
Што не ўмею**ць** малява**ць**,
Шы**ць**, ляпі**ць** і пілава**ць**,
Лялькам хаткі будава**ць**?
3. кары**т**а — *у кары**ц**е*
капо**т** — *на капо**ц**е*
пар**т**а — *на пар**ц**е*
чаро**т** — *у чаро**ц**е*

Заданне для разумнікаў і разумніц

Заві***т***ала ў ха***т***у пані
Ды ў жоў***т***ым сарафане.
Як пачалі распрана***ць***,
С***т***алі плака***ць***, пракліна***ць***. (*Цыбуля*)

Урокі 57—59. Зацвярдзелыя зычныя гукі. Правапіс слоў з імі

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што цвёрдыя зычныя гукі [р], [ж], [ш], [ч], [дж], [ц] не маюць парных *мяккіх* гукаў.
Пасля літар ***р***, ***ж***, ***ш***, ***ч***, ***ц*** і спалучэння літар ***дж*** пішуцца літары ***а***, ***о***, ***у***, ***ы***, ***э***.
2. Правільнасць чытання слоў з зацвярдзелымі зычнымі гукамі [ч], [р], [дж] правяраецца ў парах.
3. Хлеб ч**о**рны, хлеб ж**ы**тні
Я шч**ы**ра ўслаўляю —

Спампавана з сайта www.aversev.by

Смачнейшае е́ж***ы***,
Папраўдзе, не знаю.
Прыемны кавалак,
Што ў соль памакнулі,
Прыемны з але́ем,
Тым болей з ц***ы***буляй.

Працую над памылкамі

1. э, о, а, у, ы, е, ё, я, ю, і, ь
2. Дзве рагатыя казулі
Калацілі ў лесе дулі.
Тры малыя вожыкі
Клалі грушы ў кошыкі,
А чатыры зайчаняты
Грушы зносілі да хаты.
3. Спяць і мышкі, і стрыж***ы***,
Спяць маш***ы***ны ў гараж***ы***.
Ты таксама каля мамы
Ціха-ціхенька ляж***ы***.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Ці так?
У вадзе ж***ы***вуць вавёркі,
У дупле ж***ы***вуць бабры.
Совы — у возер***ы*** глыбокім,
А самы — у густым бар***ы***.
Пч***о***лы спяць зіму ў бярлозе,
А мядзведзі — у вуллі́.
Конь спявае на бяр***о***зе,
Вер***а***б'я ў плуг запраглі.

Урокі 60—61. Звонкія і глухія зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што большасць звонкіх і глухіх зычных гукаў утвараюць пары: [б] — [***п***], [б'] — [***п'***], [г] — [***х***], [г'] — [***х'***], [д] — [***т***], [дз'] — [***ц'***], [з] — [***с***], [з'] — [***с'***], [ж] — [***ш***], [дж] — [***ч***].

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. 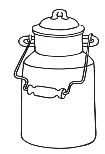 ***б***ітон 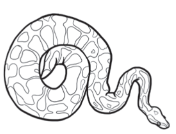 ***п***ітон

ка***з***а 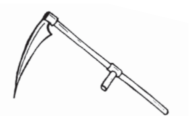 ка***с***а

дом ***т***ом

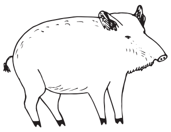 ***дз***ік 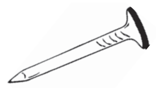 ***ц***вік

3. **Дз**ень — ***ц****ень*, **б**очка — ***п****очка*, **з**ала — ***с****ала*, **г**од — ***х****од*, **г**ол — ***х****ол*.

Працую над памылкамі

1. [б] — [п], [б’] — [п’], [г] — [х], [г’] — [х’], [д] — [т], [дз’] — [ц’], [з] — [с], [з’] — [с’], [ж] — [ш], [дж] — [ч].
2. Параход прыбыў у ***п***орт. Пасажыры падняліся на ***б***орт.
   Быў сонечны ***дз***ень. Ад дрэў падаў ***ц***ень.
   Ігрок забіў ***г***ол. Футбалісты выйшлі ў ***х***ол.
3. **Зуб** — ***суп***, **ж**ыць — ***ш****ыць*, ка**ж**а — *ка****ш****а*, **г**уста — ***х****уста*, ха**дж**у — *ха****ч****у*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Зойка і сойка

Ягады збірала ***З***ойка,
На сасне сядзела ***с***ойка.
Разглядала ***З***ойка ***с***ойку.
Разглядала ***с***ойка ***З***ойку.
Доўга б ***З***ойка так глядзела.
Сойка ж — пырх! — і паляцела.

Урок 62. Правапіс слоў з парнымі звонкімі і глухімі зычнымі на канцы і ў сярэдзіне слова

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што парны звонкі зычны гук на канцы слова і ў сярэдзіне слова перад глухім зычным вымаўляецца як парны *глухі*. Каб праверыць яго напісанне, трэба *змяніць* слова так, каб пасля зычнага стаяў *галосны* гук.

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. пара(д/т) — *парады*
   атра(д/т) — *атрады*
   сця(г/х) — *сцягі*
   салю(д/т) — *салюты*
3. Запытала мама ў (*мышы*) мы***ш***кі:
   — Хто тут лазіў у (*гладышы*) глады́***ш***кі,
   Паздымаў усе (*вяршочкі*) вяр***ш***кі́,
   Панадкусваў (*піражок*) піра***ж***кі?..

Працую над памылкамі

1. Горкая часам праца, ды хлеб ад яе салодкі.
2. Ду(б/п) — *дубы*, ме(г/х) — *мяхі*, ву(ж/ш) — *вужы*, арэ(г/х) — *арэхі*.
3. Пейзажы — пейза***ж***, вярблюды — вярблю***д***, сказы — ска***з***, снягі — сне***г***, парогі — паро***г***, грады — гра***д***кі, вушы — ву***ш***кі, мышы — мы***ш***кі.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Што было б тады б, калі б?

Што было б тады б, калі б
З’еў бы воўк ваўчыны гры***б***,
Далічыў мядзве***дз***ь да двух,
Паляваў арол на му***х***?
Што было б тады б, калі б
Рос у хаце эўкаліп***т***,
Выйшаў бы слімак на кро***с***,
Пасвіў слон бадлівых ко***з***?

Урок 63. Няпарныя зычныя

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што звонкія зычныя [й’], [ў], [р], [м], [м’], [н], [н’], [в], [в’], [л], [л’] не маюць парных *глухіх*. Глухія зычныя [к], [к’], [ф], [ф’] не маюць парных *звонкіх*.
2. Беларуская мова
   Знаёмае мне
   Тваё кожнае слова,
   Бо ты — беларуская,
   Родная мова...
3. Ліна з Нілам ловяць лівень,
   Але лівень —
   Не лянівы:
   То лятае па алеі,

Спампавана з сайта www.aversev.by

То люляе ён лілеі.
Ліна кінулася ўлева,
Ніл за Лінай,
Лівень згінуў
За калінай
Каля млына.

Працую над памылкамі

1. Кашу́ля, спадні́ца, камізэ́лька, нагаві́цы, фарту́х, на́мітка, ху́ста, ла́пці, бо́ты, чараві́кі.
2. Маленькі шарык
   Пад лаўкай шарыць,
   Збірае крошкі,
   Баіцца кошкі. (*Мышка*)
3. Лоўка Лёўка маляваў алоўкам
   У аблоках самалёты,
   У якіх сядзяць пілоты.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Па гарызанталі:
3. Кава. 5. Алень. 6. Лавіна. 7. Форма.

Па вертыкалі:
1. Рэльеф. 2. Лайка. 4. Лайнер.

Урокі 64—67. Падоўжаныя зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што падоўжанае вымаўленне гукаў [ж], [ш], [ч], [з’], [с’], [л’], [н’], [ц’], [дз’] на пісьме перадаецца *дзвюма* літарамі.
2. Насе***нн***е, га***лл***ё, узвы***шш***а, сукве***цц***е, збо***жж***а, кало***сс***е.
3. Здарэнне
   Кася бегала па класе —
   Кася чаем апяклася!
   Гэта ўбачыўшы здарэ/нне (здарэн/не),
   Рэня ёй дала варэ/ння (варэн/ня),
   Бо сяброўкі
   Рэня з Касяй.
   Парта ж іх —
   Сталоўка ў класе.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Працую над памылкамі

1. <u>Наталля</u>, Марына, <u>Таццяна</u>, Вольга, <u>Настасся</u>, <u>Аўдоцця</u>, Надзя.
2. Пустазе***лл***е лоўка
   Рэжа***цц***а рыдлёўкай.
   Кожны вучань з захапле***нн***ем
   Вытрасае, рве карэ***нн***е.
3. Заазер'е
   Заазер'е,
   Заале/шша (Заалеш/ша),
   Забало/цце (Забалоц/це),
   Замасто/чча (Замасточ/ча),
   Загаро/ддзе (Загарод/дзе),
   Задаро/жжа (Задарож/жа)...
   Жыві, браце,
   Дзе захочаш.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Пчолы жывуць у *вуллі*.
У раслін ёсць *карэнне*.
З ягад вараць *варэнне*.
У полі спее *калоссе*.
У птушак ёсць *крылле*.

Урок 68. Апостраф (')

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што апостраф пішацца пасля літар, якія абазначаюць *цвёрдыя* зычныя гукі, перад літарамі ***е***, ***ё***, ***ю***, ***я***, ***і***, калі паміж зычным і галосным вымаўляецца гук [***й'***].
2. У вераб**'**я шэрае пер**'**е.
   На свята з**'**ехалася ўся сям**'**я.
   На будаўнічым аб**'**екце працуе пад**'**ёмны кран.
3. *Вераб'і* дружна цвыркаюць — да цяпла.
   Зімовы дзянёк з *вераб'іны* скок.
   Калі ў пачатку лютага *надвор'е* яснае — вясна будзе ранняй.

Працую над памылкамі

1. <u>Пад**'**ехаў</u>, падвёз, <u>з**'**еў</u>, зламаў, <u>п**'**юць</u>, <u>б**'**юць</u>.

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. Бегемот

— Беге-беге-бегемот,
У цябе вялікі рот.
Што ты п’еш
І што ясі?
— З’ем банан,
Калі дасі.

3. У лес не *з’ездзіш*, так і на печы змерзнеш.
Лета збірае, а зіма *пад’ядае*.
Каб рыбку *з’есці*, трэба ў ваду лезці.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Ненажэра гэты з’есці
Можа ўсё на свеце.
А нап’ецца ён вады —
Памірае ўміг тады. (*Агонь*)

Урокі 69—72. Раздзяляльныя знакі — апостраф (’) і мяккі знак (*ь*)

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што раздзяляльны мяккі знак паказвае, што паміж *мяккім* зычным гукам і галосным гукам вымаўляецца гук [***й’***].
2. Міл**ь**ён, грыл**ь**яж, аб’ява, медал**ь**ён, сузор’е, Іл**ь**я, Мар’я.
3. Сур’/ёзны, брыль/янт, з’я/ва, павіль/ён, пад’/езд, камп’/ютар (кам/п’ютар), рэль/еф.

Працую над памылкамі

1. а, о, у, ы, э, е, ё, ю, я, і
2. У агародзе вырас бур’ян. Ул**ь**яна поле градкі. Потым Дар’я пал**ь**é агуркі.
3. Мы з сястрычкаю здзівіліся,
І здзіўленне — без канца:
Эль/фы добрыя з’я/ві/лі/ся
На пушынках-дзьму/хаў/цах.

Заданне для разумнікаў і разумніц

1. Адзін л**ь**е, другі п’е, трэці зелянее і расце. (*Дождж, зямля, трава*)

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. Мяне ўсе просяць,
Мяне чакаюць,
А як толькі з’яўлюся,
Хавацца пачынаюць. (*Дождж*)

Урок 73. Значэнне слова

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што словы маюць *значэнні*. Удакладніць значэнні слоў можна ў *слоўніку*.
2. Кровать — *ложак*, комната — *пакой*, диван — *канапа*, дверь — *дзверы*, шкаф — *шафа*, пол — *падлога*.
3. Верхняя сценка памяшкання — *столь*.
Прылада для абагрэву хаты — *печ*.
Асвятляльны прыбор — *лямпа*.
Электрапрыбор для захоўвання прадуктаў — *халадзільнік*.

Працую над памылкамі

1. У слоўніку ўсе словы запісаны ў *алфавітным* парадку.
2. Потолок — *столь*, зеркало — *люстэрка*, мебель — *мэбля*, стена — *сцяна*, глазок — *вочка*.
3. Збан без ручкі з вузкім горлам — *гарлач*.
Прылада для прадзення льну, воўны — *верацяно*.
Прылада для прасавання бялізны — *прас*.
Тканіна для выцірання рук — *ручнік*.
Бочачка для заквашвання цеста — *дзяжа*.
Дзіцячы ложак — *калыска*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Камп’ютарная мышка.

Урокі 74—75. Словы, якія называюць прадметы

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што словы, якія называюць прадметы, адказваюць на пытанні *хто? што?* Словы, якія называюць людзей і жывёл, адказваюць на пытанне *хто?* Усе астатнія словы — назвы прадметаў адказваюць на пытанне *што?*
2. <u>Дровы</u> нарыхтоўвае
<u>Працаўніца</u> дбайная,

Спампавана з сайта www.aversev.by

Галава — сталёвая,
Тулава — драўлянае. (*Сякера*)

3. Кветка, крапіва, кавун,
   Кошык, локан, гук, рака,
   Кіт, кашуля, апякун,
   Кі́па, касманаўт, мука.

Працую над памылкамі

1. На пытанне х т о? адказваюць словы, якія называюць *людзей* і *жывёл*.
2. Гусь па вуліцы ідзе,
   Дзюбай вуліцу грызе. (*Экскаватар*)
3. Салавей, слімак, салома,
   Сцяг, салют, сядзіба, сон,
   Светлячок, сумленне, стома,
   Святая́ннік, стог, салон.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Адвароткі

Не сядзі раскрыўшы рот,
А чытай наадварот.
Што за звон? Што за шум?
Гэта лётаюць **іхум**. *Мухі* (*хто?*)
Будзеш панам і тузом,
Калі маеш мудры **гзом**. *Мозг* (*што?*)
Не, не змог бы я без вас
Нават дзень пражыць, **ырбяс**. *Сябры* (*хто?*)
Робіць шмат карысных прац
Галасісты наш **кінгяц**. *Цягнік* (*што?*)
Я ад сораму гару,
Як не вывучу **кору**. *Урок* (*што?*)
Выбіваўся зайчык з сіл,
Гналася за ім **асіл**. *Ліса* (*хто?*)
Дык шануйце край свой, хлеб,
Беларуска**, суралеб**! *Беларус* (*хто?*)

Урок 76. Прыназоўнік

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што прыназоўнікі служаць для *сувязі* слоў у сказе. Яны пішуцца *асобна* ад іншых слоў.

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. Забялела грэчка <u>ў</u> полі,
Загулі <u>над</u> грэчкай пчолы.
3. Што дзе расце?
Яблыкі растуць *на дрэве*.
Памідоры растуць *на кусце*.
Морква расце *ў зямлі*.
Баравікі растуць *пад елкамі*.

Працую над памылкамі

1. Вясной/птушкі/вяртаюцца/<u>з</u>/выраю/<u>ў</u>/родныя/мясціны.
2. <u>На</u> палянačцы лясной,
За ялінаю густой,
Сеўшы <u>на</u> сухі пянёк,
Шые вожык кажушок.
3. Хто дзе жыве?
Мышка жыве *ў норцы*.
Бабёр будуе хатку *на вадзе*.
Верабей будуе гняздо *пад страхою*.
Шпак ладзіць жыллё *ў шпакоўні*.
Сава жыве *ў дупле*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Алесь ***з*** татам пайшлі ***ў*** грыбы. Яны знайшлі ***ў*** ельніку шмат баравікоў. Раптам Алесь заўважыў ***на*** дрэве вавёрку. Вавёрка трымала ***ў*** лапках падасінавік.

Урокі 77—78. Словы, якія называюць прыметы прадметаў

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што словы, якія абазначаюць прыметы прадметаў, адказваюць на пытанні *які? якая? якое? якія?*
2. Праз горы, даліны,
Праз тысячы сёл
З <u>далёкай</u> краіны
Вярнуўся пасол.
<u>Спаважны</u>, <u>чыноўны</u>,
Ён стаў на страсе,
У ботах <u>чырвоных</u>,
Каб бачылі ўсе.

Спампавана з сайта www.aversev.by

3. Бусел

Бусел — гэта *вялікая* птушка з *доўгімі* нагамі. Пер’е ў яе *белае*, толькі на крылах *чорнае*. Дзюба і ногі *чырвоныя*.

Працую над памылкамі

1. ☐ крот, агарод, ход

   ⊞ маленькі, багаты, падземны

   ☐ паўзе, рые, вылез
2. Блакітнае неба, маленькая хмарка, дробны дожджык, лёгкі ветрык, прыгожыя кветкі, цёплае сонейка, зялёныя лісточкі.
3. Навальніца

   Наплылі *цёмныя* хмары. Бліснула *яркая* маланка. Ударыў *моцны* гром. Хлынуў *праліўны* дождж.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Зялёная, а не луг,
белая, а не снег,
кучаравая, а без валасоў. (*Бяроза*)

Вадкае, а не *вада*,
Белае, а не *снег*,
Салодкае, а не *цукар*.

Урокі 79—80. Словы, якія называюць дзеянні прадметаў

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што словы, якія называюць дзеянні прадметаў, адказваюць на пытанні *што раблю? што робіш? што зраблю?* і інш.
2. Вясна

   Сонца (*што робіць?*) грэе, прыпякае,
   Лёд на рэчцы (*што зрабіў?*) затрашчаў.
   Цёплы вецер (*што робіць?*) павявае,
   Хмар дажджлівых нам (*што зрабіў?*) прыгнаў.
   Вось і бусел (*што зрабіў?*) паказаўся,
   Гусі дзікія (*што робяць?*) гудуць,
   Шпак на дубе (*што зрабіў?*) расспяваўся,
   Жураўлі ўжо (*што робяць?*) лятуць…
3. Будаўнік *будуе* дамы.
   Машыніст *водзіць* цягнікі.
   Цымбаліст *грае* на цымбалах.

Спампавана з сайта www.aversev.by

Урач *лечыць* людзей.
Мастак *малюе* карціны.

Працую над памылкамі

1. Ходзяць, крок, бяжыць, час, чытае, кніга, смяецца, хлопчык, вучыць, вясёлы.
2. ш т о р а б л ю? — пішу
ш т о р о б і ш? — пішаш
ш т о р о б я ц ь? — пішуць
ш т о з р а б і ў? — напісаў
ш т о з р а б і л і? — напісалі
3. Выразна бачым мы і чуем:
Як у бары піла *пілуе*,
Як самалёт у небе *кружыць*,
Як трактары́ палетак *плужаць*,
Як па дарозе коннік *скача*,
Як у рацэ *лапоча* качка…

Заданне для разумнікаў і разумніц

Не рыба, а плыве,
не конь, а ідзе,
не піла, а рэжа. (*Бабёр*)

Не заяц, а *скача*,
Не рыба, а *плавае*,
Не птушка, а камароў *ловіць*.

Урокі 81—85. Сказ

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што сказ выражае закончаную *думку*. Першае слова ў сказе пішацца з *вялікай* літары. У канцы сказа ставіцца *кропка*, *пытальнік* або *клічнік*.
2. **В**едаеш, якая птушка прылятае з выраю першая**?** **Р**аней за ўсіх прылятае пліска**.** **Г**эта невялікая птушка з доўгім хвастом**.** **Я**е можна ўбачыць каля вадаёма**.**
3. Прыгрэла сонца. На вярбе з’явіліся жоўтыя коцікі. Вылецелі з вулляў пчолы. Закружыліся пчолкі вакол коцікаў.

Працую над памылкамі

1. З’явіліся на лузе першыя кветкі. (На лузе з’явіліся першыя кветкі. Першыя кветкі з’явіліся на лузе.)

Спампавана з сайта www.aversev.by

2. **А**дкуль з'яўляюцца лісточкі на дрэвах**? У**сю зіму яны хаваюцца ў пупышках**. В**існою разбудзяць іх птушыныя галасы**. В**ысунуць лісточкі з пупышак свае зялёныя галоўкі**.**
3. Гамоняць зялёнымі галінкамі *дрэвы*. Стукае па дрэве стракаты *дзяцел*. Скача з галінкі на галінку шустрая *вавёрка*. Выбраўся з-пад карча калючы *вожык*.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Селі акуні (*вераб'і*) на плот,
На рамонку кот (*чмель*) сядзіць.
На вярбе спявае крот (*дрозд*),
У шпакоўні вожык (*шпак*) спіць.
Вусень (*конь*) воз цяжкі́ вязе,
Свінка (*птушка*) скокнула ў гняздзечка.
Па галінцы конь (*жук*) паўзе,
Куранят (*ягнят*) вядзе авечка.

Урокі 86 – 90. Тэкст

Правяраю сябе

1. Я ведаю, што тэкст — гэта некалькі *сказаў*, звязаных паміж сабой па *сэнсе*.
2. Варыянты загалоўка: 1. Кацяня. 2. Выратавальнікі. 3. Як дзеці кацяня выратавалі.
3. Зязюля

   3. Птушкі не могуць пазнаць сярод сваіх яек падкіднога.
   1. Зязюля не будуе гнязда.
   4. Птушаня зязюлі першае вылупляецца на свет.
   2. Яна падкідвае яйкі ў гнёзды іншых птушак.
   5. Часам яно выкідае з гнязда іншыя яечкі.

Працую над памылкамі

1. Некалькі сказаў, звязаных паміж сабой па сэнсе, утвараюць *тэкст*. Загаловак тэксту ўказвае на *тэму* або *галоўную думку* тэксту.
2. Не кранай птушыных гнёздаў!
3. **1.** Вясною верабей вырашыў пабудаваць сабе гняздо ў старой шпакоўні.
   7. Ледзьве верабей выратаваўся.
   2. Стаў насіць пер'е, травінкі, салому.

Спампавана з сайта www.aversev.by

4. Сеў на шпакоўню і пачаў вераб'іным голасам чырыкаць.
3. Раптам прыляцеў шпак.
6. А тут шпак на яго як наляціць!
5. Высунуўся верабей паглядзець, хто спявае.
8. Прыйшлося гняздо пад страхою рабіць.

Заданне для разумнікаў і разумніц

Клапатлівы бацька

Вось да высокай алешыны падляцеў стары бусел**.** **Ё**н асцярожна апусціўся на край гнязда**.** **Б**усел прынёс вялікую змяю**.** **Я**му патрэбна было накарміць буслянятак**.** **М**алады бусел хуценька схапіў змяю**.** **Я**на знікла ў дзюбе бусляняці**.**

Спампавана з сайта www.aversev.by

ВЫДАВЕЦТВА АВЕРСЭВ

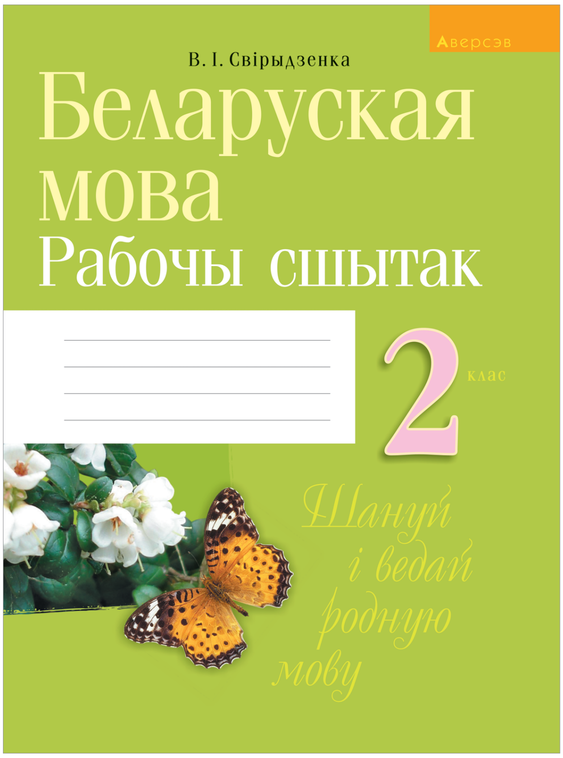

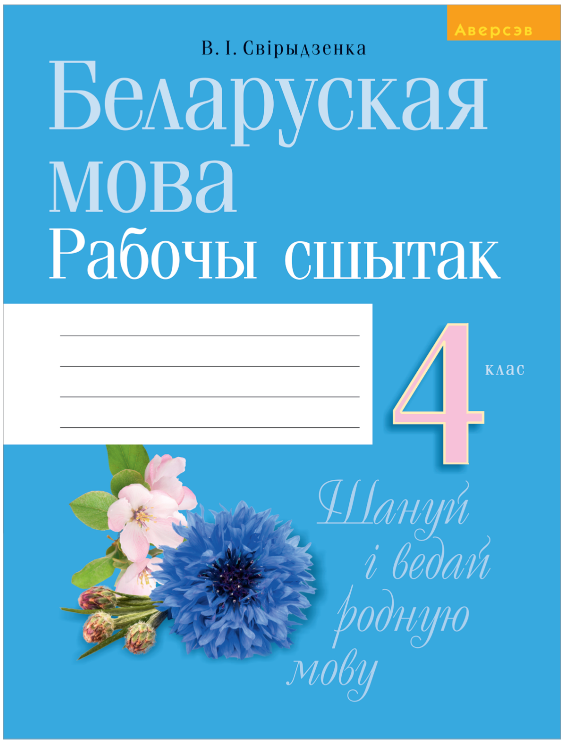

Беларуская мова. 2 клас. Рабочы сшытак

Беларуская мова. 4 клас. Рабочы сшытак

Сшыткі (аўтар *В. І. Свірыдзенка*) адпавядаюць падручнікам аўтара В. І. Свірыдзенка і змяшчаюць цікавыя і займальныя заданні, якія дадуць школьнікам магчымасць праверыць і замацаваць атрыманыя на ўроках веды.

Рэкамендавана Навукова-метадычнай установай «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

aversev.by

Поўны каталог вучэбнай літаратуры, карысныя матэрыялы, а таксама акцыі і спецыяльныя прапановы.